

Nieuw Nederlands TLPST

Lesbrief nummer 12 – november 2014

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Hoe herken je een leugenaar?

Leugenaars vertellen een ingewikkeld verhaal in eenvoudige zinnen en ze hebben het altijd over zichzelf. Dat hoor je toch zo! Of is dat helemaal niet waar?

> [Lees verder](#)

Wat doet een congresstolk?

Misschien heb je op televisie weleens een tolk aan het werk gezien op een internationale bijeenkomst van politici. Zo iemand noem je een congresstolk. Wat doet die persoon precies?

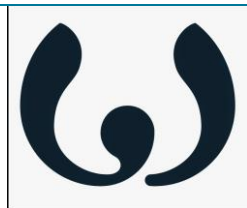
> [Lees verder](#)

Hoe klinken vreemde talen?

Volgens wetenschappers zijn er ongeveer zesduizend talen op de wereld. Hoe klinken al die talen? Een nieuwe pagina op YouTube verzamelt filmpjes van mensen die zichzelf én hun eigen taal of hun eigen dialect voorstellen.

> [Lees verder](#)

Moeten er taalnazi's zijn?

Taalnazi's worden ze wel genoemd: mensen die op internet de hele tijd de spel- en schrijffouten van andere mensen corrigeren. Zijn zulke mensen wel ergens goed voor?

> [Lees verder](#)

Hoe herken je een leugenaar?

Leugenaars vertellen een ingewikkeld verhaal in eenvoudige zinnen en ze hebben het altijd over zichzelf. Dat hoor je toch zo! Of is dat helemaal niet waar?

Het is inderdaad niet waar. Maar mensen gaan wel anders praten als ze liegen. Door goed te luisteren naar wat leugenaars zeggen, kun je ze ontmaskeren.

Er zijn [vier dingen](#) waar je dan op moet letten. Ten eerste gebruiken leugenaars niet vaak het woord *ik*: ze zeggen niet 'Ik heb geen feestje gegeven', maar 'Er was hier geen feestje'. Zo proberen ze afstand te nemen van wat ze beweren. En ten tweede, als iemand iets eenvoudig uitlegt, let dan ook goed op: leugentjes zijn vaak eenvoudig, want dat kost minder moeite dan een ingewikkelde smoes. Ten derde gebruiken liegebeesten voor die simpele smoesjes dan weer wel heel lange zinnen, omdat ze allerlei overbodige woorden en details toevoegen. En ten slotte gebruiken ze veel woorden die een negatieve lading hebben, omdat ze onbewust toch een vervelend gevoel over zichzelf hebben.

'Er was hier geen feestje.'

Hoe je een leugenaar kunt ontmaskeren wordt uitgelegd in dit [Engelstalige filmpje](#).

Maar of je het nou wilt of niet, soms ontkom je niet aan een leugentje om bestwil. Onlangs loog een 113-jarige dame noodgedwongen over [haar leeftijd](#).

Vragen en opdrachten

1. Waarom loog de 113-jarige dame over haar leeftijd?
2. Wat vind jij van liegen? Probeer je antwoord duidelijk uit te leggen en gebruik argumenten.
3. Welke leugen heb jij weleens verteld?
4. Bedenk een zo slecht mogelijke smoes voor als je te laat bent. Verwerk hierin alle vier de herkenningspunten.
5. Bedenk nu de perfecte smoes voor als je te laat bent. Deze keer moet je alle vier herkenningspunten dus juist vermijden.
6. Vertel beide leugens aan een klasgenoot, dus je slechte smoes en je perfecte smoes. Welke leugen vond hij/zij het meest geloofwaardig?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Wat doet een congresstolk?

Misschien heb je op televisie weleens een tolk aan het werk gezien op een internationale bijeenkomst van politici. Zo iemand noem je een congresstolk. Wat doet die persoon precies?

Een tolk vertaalt de woorden van een spreker bijna tegelijkertijd (bij tolken heet dat 'simultaan') in een andere taal. Er zijn in de geschiedenis altijd wel mensen geweest die als tolk fungeerden. Maar de eerste moderne congresstolken waren actief tijdens het 'Proces van Neurenberg' in 1945-1946. Toen moesten misdadigers van het naziregime uit de Tweede Wereldoorlog voor een internationale rechtbank verschijnen.

Congresstolken hebben het over A-, B- en C-talen. A-taal staat voor hun moedertaal, B beheersen ze goed, en C is een taal die ze wel begrijpen, maar waarin ze niet kunnen tolken. De kunst van hun vak is om op het juiste moment de juiste vertaling te geven. Dat is niet altijd even gemakkelijk en je hebt er veel zelfvertrouwen voor nodig.

Een congresstolk aan het werk.

Wat een congresstolk nog meer doet en moet kunnen, lees je in het artikel [‘Wat is een congresstolk eigenlijk?’](#)

Vragen en opdrachten

- 1 Zoek in het artikel op wat A-, B- en C-talen zijn.
- 2 Wat zijn jouw A-, B- en C-talen?
- 3 Zoek op internet een kort geluidsfragmentje in jouw B-taal, dus een taal die je wel begrijpt maar die niet je moedertaal is. Open Word en zet het geluidsbestand aan. Probeer terwijl je luistert het fragment tegelijkertijd in jouw A-taal te vertalen.
- 4 Hoe ging opdracht 3? Lukte het allemaal in één keer? Wat maakte het moeilijk of makkelijk?
- 5 Gebarentaal kan natuurlijk ook een B-taal zijn. Kijk maar eens naar het volgende [filmpje van De lama's](#). Zijn er een paar waaghalzen in de klas die dit ook durven?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Hoe klinken vreemde talen?

Volgens wetenschappers zijn er ongeveer zesduizend talen op de wereld. Hoe klinken al die talen? Een nieuwe pagina op YouTube verzamelt filmpjes van mensen die zichzelf én hun eigen taal of hun eigen dialect voorstellen. Kun jij Luxemburgs verstaan, of de Afrikaanse Shona-taal? En weet je waar de mensen Bislama spreken?

De wereld kent momenteel nog zo'n zesduizend talen. De meeste van die talen worden niet geschreven: ze zijn de spreektaal van een kleine groep mensen. Die talen worden daarom met 'uitsterven' bedreigd: over honderd jaar zijn er volgens sommige schattingen nog maar driehonderd talen over. (Het Nederlands zal over honderd jaar zeker nog bestaan: het is momenteel ongeveer de veertigste taal ter wereld.)

Van al die verschillende 'kleine' talen kunnen we veel leren. Het zijn talen die vaak al honderden jaren oud zijn. Ze worden gebruikt om verhalen te vertellen over de geschiedenis van een stam of een volk – en over de manier waarop ze naar de wereld kijken. Bovendien gebruiken de mensen die talen om elkaar dingen te leren.

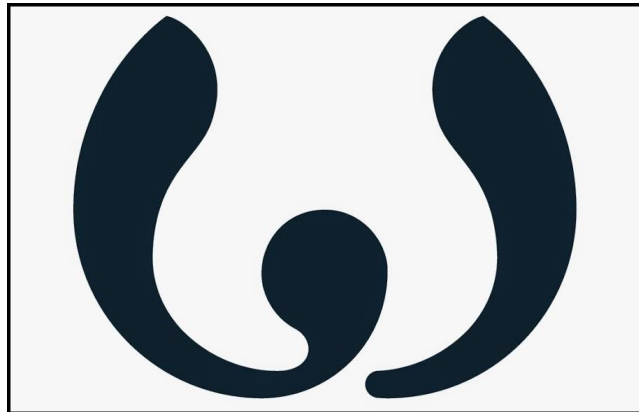
Bijvoorbeeld welke besjes in hun omgeving een ziekte kunnen genezen – dingen die de westerse geneeskunde vaak nog niet weet. Het zou daarom jammer zijn als die talenrijkdom verdwijnt. Gelukkig vinden groepen mensen die hun taal willen bewaren veel hulp op internet. Het is nu makkelijker en goedkoper dan vroeger om verhalen in geschreven vorm of op video te publiceren voor een kleine groep.

Op YouTube staat sinds kort een nieuwe pagina: [WikiTongues](#), waar iedereen filmpjes kan insturen waarin hij zichzelf en zijn eigen taal voorstelt. WikiTongues is een kleine schatkamer van menselijke talen.

Van zulke schatkamertjes zijn er trouwens wel meer. Op de website [Global Recordings Network](#) kun je bijvoorbeeld een verhaal uit de Bijbel beluisteren in enkele duizenden talen en dialecten. (De website zegt dat er meer dan zesduizend talen zijn opgenomen, maar daartussen zitten ook heel veel dialecten (zoals het Bredaas) die als een aparte taal worden meegeteld.)

Vragen en opdrachten

1. Waarom noemt de schrijver de talenwebsites 'schatkamers'?
2. In de tekst wordt ook de term 'talenrijkdom' genoemd. Wat betekent dit?
3. Bekijk op [WikiTongues](#) eens een filmpje van een taal waar je nog nooit van hebt gehoord.
4. Lijkt die taal misschien op een taal die je kent?

Logo WikiTongues.

- 5 Bekijk dit [filmpje over het Esperanto](#).
- 6 Het Esperanto is niet vanzelf ontstaan, zoals het Engels en het Nederlands, maar het is door mensen gemaakt. Probeer in duo's een eigen taal te maken. Vertaal de volgende zeven woorden in jullie taal: *boek, verliefd, lesrooster, iPad, winkelen, kleding* en *Facebook*.
- 7 Hoe heb je het aangepakt? Heb je zomaar wat gedaan of heb je je laten inspireren door een andere taal?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Moeten er taalnazi's zijn?

Taalnazi's worden ze wel genoemd: mensen die op internet de hele tijd de spel- en schrijffouten van andere mensen corrigeren. Zijn zulke mensen wel ergens goed voor?

Sommige mensen lijken niets leuker te vinden dan de hele dag het internet af te speuren, op zoek naar spelfouten. Zo heb je op Twitter '[Jan de spellingman](#)': wanneer Lange Frans 'kado' schrijft in een Twitter-bericht, antwoordt Jan meteen: "De correcte spelling is cadeau, @langefrans. #geendank", en een bekende cabaretier krijgt te horen: "Het spijt me @Dolfjansen, maar kwa schrijf je als qua." Soms reageren mensen vriendelijk op zulke berichten, soms boos. En meestal antwoorden ze Jan de spellingman helemaal niet.

Spelfout! Fail!

Wat hebben we aan zulke muggenzifters? Daarover schrijft de 18-jarige scholiere [Laura Baas](#). Zij denkt dat taalnazi's ondanks alles best nuttig werk doen, omdat "de foutenmaker de volgende keer nét wat langer nadenkt over wat hij schrijft".

Vragen en opdrachten

- 1 Wat vind jij van Jan de spellingman? Heeft hij gelijk? Of gaat hij te ver? Leg je antwoord uit.
- 2 Vind jij correct taalgebruik belangrijk of niet? Leg je antwoord uit.
- 3 Welke spelfouten kom jij vaak tegen?
- 4 Haal de fouten uit onderstaande zinnen:
 - *Wat gebeurt er als ik een onvoldoende heb?*
 - *Omdat ik goed geleerd heb, heb ik een hogere cijfer dan jou.*
 - *Hun hebben gezegd dat ik verkering heb met Robert.*
 - *Als leerling zijnde heb je het maar zwaar.*
- 5 Doe eens een half uurtje alsof je een taalnazi bent. Volg gewoon de les, maar let heel erg op spel- en taalfouten van de docent en van je klasgenoten.
- 6 Hoeveel fouten heb je gevonden?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij het eerste onderwerp

- 1 Omdat je op Facebook geen profiel aan kunt maken als je ouder dan 100 bent.
 - 2 t/m 6 Eigen antwoorden
-

Antwoorden bij het tweede onderwerp

- 1 De A-taal is je moedertaal. Een B-taal is een taal die je vloeiend spreekt. De A- en de B-taal zijn actieve talen, wat wil zeggen dat de tolk náár die talen kan vertalen. Een C-taal is een taal die je wel begrijpt, maar die je niet vloeiend spreekt. Tolken noemen dat een passieve taal. Ze kunnen wel uit die taal vertalen, maar niet ernaartoe.
 - 2 t/m 5 Eigen antwoorden.
-

Antwoorden bij het derde onderwerp

- 1 Omdat talen schatten zijn die op deze websites worden bewaard. Door ze te digitaliseren, blijven ze bestaan, ook als de talen ooit verdwijnen.
 - 2 Dit betekent dat de wereld heel erg veel talen kent.
 - 3 t/m 7 Eigen antwoorden.
-

Antwoorden bij het vierde onderwerp

- 1 t/m 3 Eigen antwoorden
 - 4 Hieronder de juiste zinnen:
 - Wat **gebeurt** er als ik een onvoldoende heb?
 - Omdat ik goed geleerd heb, heb ik een **hogere** cijfer dan **jij**.
 - **Zij** hebben gezegd dat ik verkering heb met Robert.
 - Als leerling heb je het maar zwaar. ('Als ... zijnde' is dubbelop.)
-